

1007

BELÜGYMINISZTERIUM

SZOLGÁLATI HASZNÁLATRA!

Szám: 12 240/1964.

Sorszám: .....

A MINOSÍTÉS MEGSZÜNT
az 1995. évi LXV. tv. 3. §-ára
figyelemmel

UTASÍTÁS

a Legfőbb Ügyész 5/1964. sz.
és a Belügyminiszterhelyettes 0020/1964. sz.
utasítás egységes értelmezésére
és gyakorlati végrehajtására

A BELÜGYMINISZTERIUM II/II. CSOPORTFŐNÖKSÉG KIADVÁNYA

1964.

BELÜGYMINISZTERIUM

II/II. Csoportfőnökség

A Legfőbb Ügyész 5/1964. sz. és a Magyar Népköztársaság Belügy-miniszter Helyettesének 0020/1964. sz. utasítás egységes értelmezése és gyakorlati végrehajtása érdekében az alábbiakat rendelem:

I.

A közúti közlekedés szabályait (KRESZ) a BM és a KPM 2/1962. (IX. 29.) sz. együttes rendelete határozza meg. Az ebben foglalt szabályok megsértőit — amennyiben büntető rendelkezés alá nem esik — a Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány 37/1962. (IX. 29.) sz. rendelete alapján, szabálysértés miatt vonják felelősségre.

A Legfőbb Ügyész 5/1964. és a Belügyminiszter Helyettes 0020/1964. sz. utasítása meghatározza a büntető és a szabálysértési eljárás alá tartozó baleseti kategóriákat, továbbá megszabja azt is, hogy az egyes kategóriákhoz tartozó cselekményeknél ki köteles, illetve jogosult az intézkedés lefolytatására.

II.

1. Az 5/1964. sz. utasítás 1. és 2. pontja, valamint a 0020/1964. sz. utasítás 1. pontja alapján tett intézkedésre csak a balesethelyszínelő és vizsgáló alosztályok (Budapesten: a Közlekedésrendészet Balesethelyszínelő és Vizsgáló Osztálya) jogosultak.

Ilyen balesetek a következők:

- ha személysérülés történt;
- ha a baleset következtében a társadalmi tulajdonban (közvetlenül az összes szereplő járműveken és egyebekben) keletkezett kárérték a kb-i 5 000,— Ft-ot meghaladja;
- függetlenül a kárértéktől, ha a balesetet előidéző közúti közlekedési szabályok megszegésével okozati összefüggésben, a **közvetlen veszély** tényállási elemei megállapíthatók.

Közvetlen a veszély akkor, ha meghatározott személyre nézve is ténylegesen bekövetkezhető sérelemmel jár, vagyis a foglalkozási szabályok megsértésével összefüggésben, az emberi élet, testi épség, vagy egészség konkrétan veszélybe kerül.

(A járművek vezetésére vonatkozó közlekedési szabályok foglalkozási szabályoknak tekintendők.)

Nem alkalmazható e jogszabály, ha a veszély csupán magára a járművezetőre hárul.

- függetlenül a sérüléstől és kárértéktől, ha a balesetben szereplő személyek valamelyike diplomáciai, vagy személyes mentességet élvez, az Elnöki Tanács, a kormány tagja, a Legfőbb Ügyész, Legfelsőbb Bíróság Elnöke, az MSZMP Központi Bizottság tagja, továbbá hazánkban ideiglenesen tartózkodó (állomásozó) szovjet csapatok állományába tartozó személy;
  - a fentiek, vagy külföldiek használatára rendelt, vagy általuk használt (bérautó), illetve ha külföldi rendszámú gépjárművel történt.
2. Ha a rendőr közúti közlekedési balesetet észlel, vagy arra figyelmét felhívják, köteles azonnal a helyszínre sietni. Amennyiben megítélése szerint az 1. pontban felsoroltak valamelyike fennáll — a Legfőbb Ügyész 5/1964. sz. utasítás 1. és 2. pontja alapján, — az eljárás lefolytatása hatáskörét meghaladja, úgy ez esetben is köteles a legszükségesebb intézkedéseket megtenni.

Ilyen intézkedések:

a) Segélynyújtás:

- a vérző testrésznek a rendelkezésre álló kötszerrel való bekötése, szorító ruhadarab megoldása, stb.,

b) Értesítés adás:

- legsürgősebben értesíteni a mentőket, illetve a sérülteket a legközelebbi orvoshoz kell szállítani,
- ezzel egyidejűleg értesíteni kell a balesethelyszínélő és vizsgáló alosztályt (Budapesten: osztályt) szükség esetén a tűzoltókat,

c) A helyszín biztosítása:

- a kíváncsiskodók távoltartása,
- a forgalom elterelése, amennyiben szükséges a rendfenntartás érdekében karhatalmi erőt kell kérni,

- krétával, vagy más módon rögzíteni a fék, vér, olaj, stb. nyomokat, az ütközés helyét és a járművek baleset utáni megállási helyét,
- a balesetben szereplő személyek és a tanúk személyi adatait megállapítja, feljegyzi és azokat lehetőleg a helyszínen visszatartja a balesethelyszínelő járőr megérkezéséig.

Az intézkedő rendőr megállapításait, a tett intézkedéseit közölje a balesethelyszínelő járőrrel és a sükségnek megfelelően legyen segítségére a további munkájában.

Amennyiben a balesethelyszínelő járőr megérkezése után a körülmények nem indokolják az elsődleges intézkedést megtevő rendőr további jelenlétét, úgy folytassa szolgálatát. Az eseményt parancsnokának beszámoltatásakor, vagy ellenőrzése során jelentse.

III.

INTÉZKEDÉS SZABÁLYSÉRTÉST KÉPEZŐ KÖZÜTI KÖZLEKEDÉSI BALESETEKNÉL

A Belügyminiszter Helyettes 0020/1964. sz. utasítása szerint a Legfőbb Ügyész 5/1964. sz. utasítás 3. és 4. pontja alá tartozó közúti balesetek észlelése esetén az intézkedések megtételére a közrendvédelmi, a forgalomellenőrző és forgalomirányító közlekedérendészeti állomány jogosult, illetve köteles — a próbaszolgálatosokat kivéve — rendfokozatra és beosztásra való tekintet nélkül.

a) Ilyen balesetek a következők:

- ha személyi sérülés nem történt és a társadalmi tulajdonban közvetlenül keletkezett kár — a szereplő járművekben és egyebekben összesen — a kb-i 5 000,— Ft-ot nem haladja meg, továbbá a veszélyeztetés büntette sem forog fenn;
- a keletkezett kártól függetlenül, ha az csak személyi tulajdonban következett be személyi sérülés nem történt és a veszélyeztetés büntette sem látszik fennforogni.

b) A fenti baleseteknél intézkedni köteles:

- aki a balesetet közvetlenül észleli;
- akit az intézkedésre felhívtak;

- annak a rendőri szervnek a beosztottja, ahová a balesetet bejelentették;
- akit a megyei (budapesti) központi ügyelet az intézkedés lefolytatására kirendel.

A — helyszínen megállapítható — szabálysértést képező közúti közlekedési balesethez a megyei, illetve a budapesti főkapitányság balesethelyszínelő járőrét kihívni nem szabad.

Amennyiben a forgalomirányító őrszem észleli a szabálysértést képező balesetet és a közelben forgalomellenőrző járőr, vagy közrendvédelmi szolgálatos rendőr van, jogosult az intézkedés átadására. Az intézkedésre felhívott rendőr köteles az intézkedést átvenni és lefolytatni.

3. A rendőri intézkedés gyakorlati végrehajtása.

Az intézkedő rendőr:

- a gépjárművezető igazolványokat (vezetői engedélyeket) magához veszi;
- a helyszíni nyomokat rögzíti (fék, ütközés, megállás, olajnyomok, stb.) krétával, vagy homokkal;
- szükség esetén intézkedik a forgalmi akadály megszüntetésére (a sérült járműveket mellékutcába félreállítja), stb.;
- tanúkat kutat fel és azok adatait feljegyzi;
- amennyiben ittasságra utaló észrevétele van a gépjárművezetőket — alkoholszonda alkalmazása — véralkahol vizsgálatra állítsa elő;
- kitölti a szabálysértési nyomtatványt (1. sz. melléklet);
- amennyiben a keletkezett kárérték (fügetlenül attól, hogy az társadalmi, vagy személyi tulajdonban keletkezett) az 500,— Ft-ot meghaladja kitölti a statisztikai adatlapot;

Ezzel egyidőben a kármegállapításra és annak beküldésére utaló felhívást a károsultaknak adja át.

Hívja fel a károsultak figyelmét arra, hogy az anyagi kár rendezésében egyezzenek meg (kérelmükre a szabálysértési hatóság 1 000,— Ft-ig terjedő kár megtérítésére az 1959. évi 36. sz. tvr. 4. §. alapján a vétkest kötelezheti,) illetve polgári peres úton érvényesítsék;

— az intézkedés befejezésekor a gépjárművezetői igazolványokat (vezetői engedélyeket) adja vissza és közölje az elkövetőkkel, hogy szabálysértési feljelentést tesz.

A feljelentés megírására különös gondot kell fordítani. Ügyelni kell arra, hogy minden olyan tény, amely az ügy érdemi elbírálása, a felelősség megállapítása szempontából lényeges, a feljelentésben szerepeljen.

A fenti szempontokat figyelembe véve a baleset helyszínén az alábbi adatokat kell megállapítani és a feljelentésben rögzíteni:

- a) a baleset idejét, (év, hó, nap, óra, perc);
- b) a baleset helyét (város, kerület, község, utca, házszám, kereszteződés esetén mindkét keresztező utca megjelölendő).

Rögzíteni kell továbbá:

- a forgalmi viszonyokat (csúcsforgalom, gyérforgalom);
  - a látási viszonyokat (ködös idő, stb.);
  - az időjárást (felhőtlen, napos idő, stb.);
  - az útviszonyokat (nedves, sáros, felhordott, havas, deres, jeges, poros, stb.).
- c) a balesetben szereplő gépjárművezetők személyi adatait (neve, születési hely, idő, anyja neve, foglalkozása, munkahelye, és címe, havi keresete, eltartott gyermekeinek száma, lakcíme, szig. sorozata és száma — esetleg telefonszám —, gépjárművezetői igazolvány száma, és milyen jármű vezetésére jogosít. Fiatalkorúak esetén apja — törvényes képviselője — neve, lakcíme);
  - d) a gépjárművek adatait (a gépjárművek neve, rendszáma, a vezetón kívül hány személy tartózkodott a járműveken);
  - e) a kb-i kárértéket

(Külön fel kell tüntetni a járműben és külön az egyéb tárgyakban — pl. jelzőtáblákban, stb. — keletkezett kárértéket).

A kárértékbe nem szabad belefoglalni a baleset következményeként beállott kárt, vagy haszon elmaradását. Nem foglalható be a kárértékbe pl. a megrongálódott gépjármű elvontatásának a díja, stb. Ilyen, vagy ehhez hasonló esetekben a sértett érvényesítheti polgári jogi igényét a bíróságon.

A rendőr által átadandó „felhívás” című nyomtatvány az alábbi szöveget tartalmazza:

„Felhívom, hogy a ..... frsz. gépjármű 19..... év .....
..... hó ..... napján történt baleseti ügyében kelet-
kezett károkról 6 napon belül a ..... rendőr-
kapitányság szabálysértési hatóságához a hivatalos kárszám-
lát szíveskedjék megküldeni.”

A „felhívás” című nyomtatványt az intézkedő rendőr — az
átadás alkalmával — töltsse ki. Írja rá a jármű forgalmi rend-
számát, a baleset idejét (év, hó, nap) és annak a rendőrkapi-
tányságnak a címét, amely illetékes lesz az ügy elbírálására.

- f) Műszaki hibára hivatkozott-e az elkövető?
Vagy a rendőr ilyen hibát észlelt-e?
- g) Az intézkedő rendőr a szabálysértési feljelentés nyomtatvány
megfelelő részén húzassa alá az elkövetővel az „elismerem”,
vagy „tagadom” szót, majd utána írassa alá;
- h) a balesetben résztvevő járművezetők elmondását
(a rendőr az elkövetők által elmondottakat rövid tömonda-
tokban írja le a feljelentésben és csak azokat a jelenségeket
rögzítse, amelyek az ügy tisztázását elősegítik. Fel kell je-
gyezni úgy az enyhítő, mint a súlyosbító körülményeket is.)
- i) tanúk nevét, lakását, véleményét;
(A tanúk véleményét rögzíteni kell — honnan látták a bal-
esetet és mit láttak —)
- j) a tényállást, ezen belül:
- melyik jármű honnan, merre haladt, milyen sebességgel
(ezen adatokat a járművezetők bemondása alapján kell
rögzíteni),
  - a járművezetők mit tettek a baleset elhárítása érdekében,
pl. irányjelzést, hangjelzést használtak-e, fékeztek-e, vagy
más módon igyekeztek-e az összeütközést elkerülni,
  - mikor, hol vették észre egymást,
  - a járművek mely részükkel ütköztek össze, az összeütkö-
zéstől kb. milyen távolságra és milyen helyzetben álltak
meg,
- k) a rendőr javaslatát;
- [A gépjárművezetői igazolvány (vezetői engedély) vagy ellen-
őrzőlap, hatósági bevonására tett javaslatok, stb.);

1) a rendőr egyéb intézkedéseit;

(Alkoholszonda használatát, karhatalom igénybevételét, segítségkérést, történt-e előállítás, ha igen mi volt az oka, stb.)

A balesetben résztvevő gépjárművezetőktől betétlapot kell elvenni, adatait a személyi igazolvány és a gépjárművezetői igazolvány (vezetői engedély) adataival egyeztetni, majd a feljelentéshez csatolni.

A szabálysértési feljelentést a **helyszínen** 2 példányban — indigóval — kell megírni. A feljelentés megírásához grafit és tintaceruzát nem szabad használni. Az őrparancsnoki revízió után az eredeti példányt a kapitányságon keresztül az illetékes szabálysértési hatósághoz kell továbbítani (ha az elkövető katonai büntetőeljárás hatálya alá tartozik, az illetékes előjárónak), a másolatot az őr (forgalomellenőrző, illetve forgalomirányító alosztály) irattárában kell elhelyezni.

A szabálysértési hatóság illetékességére nézve a 15.351/1964. sz. BM II/III. csoportfőnöki utasítás rendelkezései szerint kell eljárni.

Ha a rendőrség katonai rendfokozatú, vagy irodai álmányba tartozó tagjai követik el a szóbanforgó szabálysértést, úgy az illetékes parancsnok — a hozzá megküldött feljelentés alapján — az ügyet megvizsgálhatja és az elkövetőt felelősségre vonja. Amennyiben a társadalmi tulajdonban 5 000,— Ft-ot meg nem haladó károkozás történt, a vizsgálat befejezése után az illetékes anyagi osztályt írásban kell megkeresni a kártérítési eljárás lefolytatása végett.

V.

A KÖZÜTI BALESETI STATISZTIKAI ADATLAP KITÖLTÉSE

A közlekedési balesetek megelőzése érdekében rendszeres értékelő, elemző munkára van szükség. Ehhez össze kell gyűjteni mindazokat az adatokat, amelyek a balesetek bekövetkezésénél szerepet játszottak. Ezért — az utasítás alapján — baleseti statisztikai adatlapot kell kiállítani, mindazokról a közúti balesetokről — beleértve

a zárt pályatesteken (villamos, HÉV) történt közlekedési baleseteket is — amelynél:

— személyi sérülés történt, vagy

— a keletkezett dologi kár az 500,— Ft értéket meghaladja.

A statisztikai lap kiállítása szempontjából a balesetből keletkezett károk összegét kell alapul venni. Ebből a szempontból tehát lényegtelen, hogy a kár állami, szövetkezet, vagy személyi tulajdonban keletkezett-e, valamint, hogy jármű, vagy egyéb dolog rongálódott-e meg.

A kárt becslés alapján, a feleknek a kár összegére vonatkozó nyilatkozata után kell megállapítani.

Az intézkedés gyorsítása és egyszerűsítése érdekében, valamint az adminisztrációs munka csökkentése céljából minden szolgálatos rendőr vigyen magával 1 db statisztikai lapot és azt a baleset helyszínén töltsse ki.

A kitöltött statisztikai lapot az intézkedés foganatosításától számított 72 órán belül meg kell küldeni a megyei közlekedésrendészeti osztályhoz. (Budapesten a közlekedésrendészet balesethelyszínélő és vizsgáló alosztályhoz.)

VI.

A Belügyminiszter Helyettes 0020/1964. sz. utasítás értelmében a Btk. 194. §-ba ütköző „járművezetés ittas állapotban” büntette miatt, az észlelő szerv (rendőrőrs, vagy közlekedésrendészet) jogosult és köteles az eljárás megindítására, illetve lefolytatására.

Amennyiben tehát órseosztott észleli a szóbanforgó büntettet, akkor az őrs rendeli el a nyomozást — a rendőr feljelentése és a véralkohol vizsgálat eredménye alapján — és az őrsparancsnok, őrsparancsnok-helyettes, körzeti megbízott, illetve nyomozó-tiszt-helyettes köteles a nyomozást — „Az őrsök hatáskörébe tartozó büntettek nyomozása” c. kézikönyvben foglaltak alapján — lefolytatni.

Budapest, 1964. szeptember 28.

Solymosi József s. k.,
r. ezredes
csoportfőnök